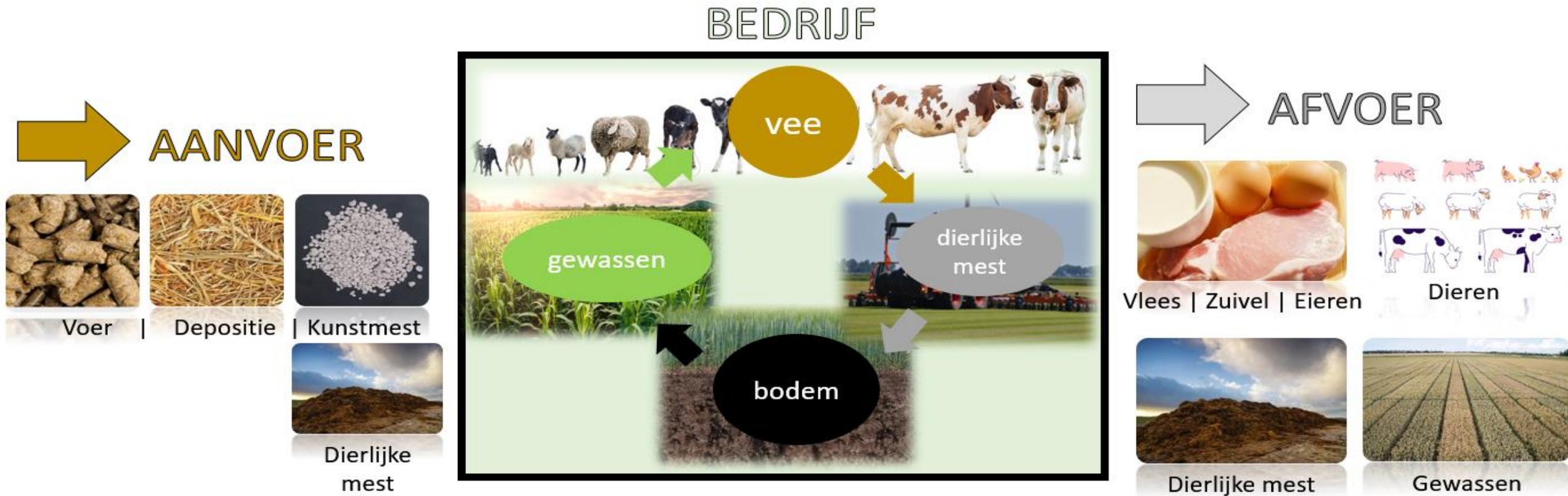

MINAS en ASB in één oogopslag

$$\text{AANVOER} - \text{AFVOER} = \text{Stikstof overschot}$$

ASB = *premie / boete voor lager / hoger dan gemiddeld overschot * metingen benutten

Het draagvlak voor de ASB is groot

Introduceer een Afrekenbare stoffenbalans

Om afrekenbare doelen te kunnen stellen is het nodig een afrekenbare stoffenbalans in te richten. Deze balans brengt emissies van bedrijven naar bodem, water en lucht in beeld. Op deze manier kunnen gerichte verbeteringen worden getroffen op bedrijfsniveau. Dat maakt maatwerk mogelijk en bevrijdt de sector van algemene maatregelen die iedereen knellen. Dit in beleid is cruciaal om voor ondernemers een werkbare situatie te scheppen. Een stoffenbalans is een concreet programma nodig waarin wetenschappers en ondernemers samenlijke inzet en inspanning tot een landelijk functionerend en

Beloon voorlopers

Het is zaak dat het beleid de motivatie van ondernemers om te sturen op - en werken aan - milieudoelen ondersteunt. Hiervoor is het noodzakelijk dat er met representatieve ondernemers wordt gewerkt. Het is immers van belang dat ondernemers het realiseren van de (milieu-)doelen ook als hun eigen doel gaan zien. Het doel van afrekenbare doelen en een stoffenbalans is het stimuleren van bepaalde

Een optimistisch
manifest
over goed eten,
mooi groen
en sterk
ondernemerschap

LTO Nederland

Prof Erisman :

<https://www.youtube.com/watch?v=pp7NMhBDQyY>

Wat hebben deze bedrijven nodig in de toekomst?

- Concurrerende kostprijs of verbetering
- In beleidsdiscussies
- Productiviteit

NAJK over... de melkveehouderij in 2050

- Indirecte verduurzaming die naast de processen van de melkveehouderij plaats
- Doelgericht beleid waarin gestuurd wordt op doelen in plaats van middelen.

TRANSITIE
COALITIE
voedsel

Samen werken aan een nationaal ruimte- en landbouwakkoord

2. Doelenbeleid. Zorg voor een doelenbeleid

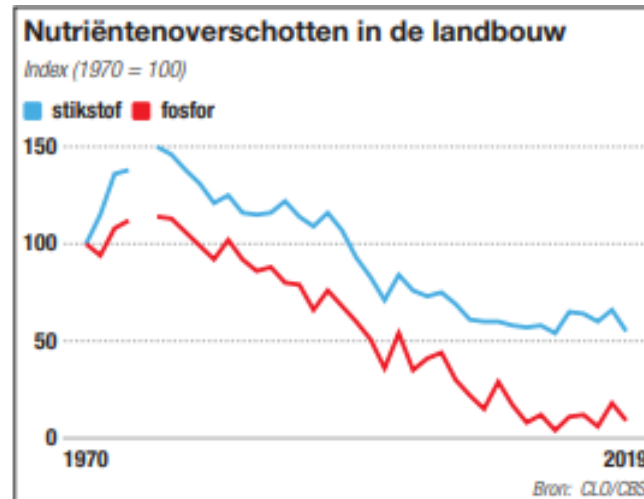
met afrekenbare doelen en duidelijke indicatoren op gebieds- en bedrijfsniveau. Hierdoor kunnen veel uitvoeringsmaatregelen worden afgeschaft en worden natuur, ondernemerschap en innovatie gestimuleerd. Maximale fysieke landbouwproductie is geen doel op zich. Het gaat om

De merites van de ASB

1. Rechtvaardig

Inspanningen beloond
Vervuiling bestraft
Transparant
Maatwerk voor
elke ondernemer mogelijk

2. Effectief

Na een snelle daling tot begin jaren '00 stagneerde de afname van het stikstofoverschot. Die omkeer valt ongeveer samen met het afschaffen van Minas.

Van 'perverse' gebruiksnormen
naar flexibele normen op maat

3. Efficient

Doelvoorschrift i.p.v. middelvoorschriften
Groot draagvlak
Lage kosten t.o.v. saneren
Uitvoeringsinstantie is er al
Gebruik maken van Kringloopwijzerdata
Benutting KPI's mogelijk
Lage fraudedruk vanwege verdienmodel
Juridisch robuust met de ITC van 2022

DE CONTEXT VAN DE ASB :

Advies van de commissie Remkes : 5 M-aanpak

1 Mineralen in balans

2 Moderniseren mestbeleid

3 Maatwerk in ruimtelijke inrichting

4 Minimaliseren lokale natuurbelasting

5 Meten is beter weten

DE CONTEXT VAN DE ASB :

Advies van de commissie Remkes :

- 1** Voer het instrument van de ASB in
- 2** Integreer de ASB in het te moderniseren mestbeleid
- 3** Baseer dit instrument op actuele metingen van inputs en outputs
- 4** Hanteer voor de normstelling gebiedspecifiek maatwerk
- 5** Stuur met de ASB op doelen
- 6** In de ASB worden ook andere stoffen meegenomen, dus integrale sturing
- 7** Werk met financiële prikkels en sancties
- 8** Schaf alle rechtensystemen en zoveel mogelijk middelvoorschriften af.
- 9** Reserveer financiële middelen voor de transitie naar emissiearme landbouw
- 10** Beleg de organisatie bij : Bureau Afrekenbare StoffenBalans.

Afrekenen – maar dan positief

- 1 'BINNEN EEN HALF JAAR KUN JE DIT UITROLLEN'
- 2 DOELVOORSCHRIFTEN IN PLAATS VAN MIDDELVOORSCHRIFTEN
- 3 PRECISIETECHNIEK BELANGRIJK OM RESULTATEN TE TONEN

Plaatspecifiek bemesten met behulp van de NIR (Nabij Infra Rood) sensor. Hier bij NPLL-deelnemer melkveehouder Ad van de Velde en Karstens (Gr.).

In het mineralenbeleid wint een nieuw idee snel terrein: de Afrekenbare Stof-fen Balans. Doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften en de boer weer zelf aan het roer, is het doel.

Het gaat precies in de tijdgeest, ook buiten de landbouw hoort je het: behandel de burger op basis van vertrouwen, dat werkt het best. Het klinkt naar aanleiding van de afreken met de kindertoeslagen, in verband met doorgeschoten controles bij andere sociale voorzieningen en ook als het gaat over mestbeleid. Dat mestbeleid is bij uitstek gebaseerd op waarnemen, op angst voor overtreedingen en fraude en heeft als vertrekpunt: handhaafbaarheid. Kan dat niet anders? Zet de boer weer aan het roer, klinkt het binnen de sector. Geef hem of haar een doel om na te streven, laat de ondernemer zelf uitzoeken hoe dat doel te bereiken en geef een beloning in plaats van voortdurend met straffen te dreigen. Ziedaar het vertrekpunt van de Afrekenbare Stof-fen Balans (ASB). Stikstof is bij uitstek een onderwerp dat totaal in de

Precisie landbouw met zaken als plaatsspecifiek spuiten en bemesten en variabel poten van pootgoed. Hier bij maatschap Duisterwinkel in 't Zand (Gr.), deelnemer aan NPLL. De melkveehouderij heeft de Kringloop/Wijzer waar een Afrekenbare Stof-fen Balans op aan kan sluiten, de akkerbouw niet.

Innovaties te over

Er gebeurt veel op innovatief gebied. Een vrij eenvoudige, laagdrempelige innovatie is toevoeging van water aan mest. Dat vermindert de ammoniakemissie aanzienlijk. Voor de aanleg van bassins is al een subsidie-geling. Ook zijn er proeven met toevoeging van actieve zure stof (zoort) aan mest om de ammoniakemissie te verminderen. Dit leidt overigens niet tot betere benutting van de stikstof, want die verdwijnt als N₂ naar de lucht.

Andere innovaties zijn nieuwe bemestingsmachines, zoals spaakwielbemesters voor plaatspecifiek vloeibare bemesting, en vooral: veel data verzamelen voor optimalisatie van teelten en rantsen. Ureummeting kan nog een stuk effectiever,

evenals metingen aan bodemwaaiert – van vochtgehalte tot dichtheid en organische stof.

De Groninger melkveehouder Ad van Velde, deelnemer aan het project NPLL over precisie landbouw, en voorzitter van de Global Dairy Farmers, verwoordde het in een webinar zo, op basis van eigen ervaring: 'Er zijn zelden van kansen op dit gebied, betere benutting van nutriënten is echt nog braak terrein.'

Hij doelt vooral op het verzamelen en verwerken van de juiste data over vocht en voedingsstoffen in percelen, en teelt-optimalisatie. NIR (Nabij Infra Rood meting) is sleuteltechnologie, al is die nog niet perfect, zo stelde hij ook vast.

in dit verband is het juist positief bedoeld. Het staat voor stimuleren, voor het belonen van goed gedrag. Dat staat tegenover fraudebestrijding, boetes en strafketteringen die nu de stemming bepalen. Het is een kerngedachte achter de ASB. Het doel van een mestbeleid dat hierop gebaseerd is, hoeft niet anders te zijn dan het huidige: vermindering van milieubelasting door de landbouw. Maar de weg eraartoe is heel anders. Niet als het 15 jaar geleden geïmplementeerde Minus-stelsel riep de ASB met wat er werkelijk gebeurt op het land en in het dier. Geen (fictieve) gebruiksnormen, maar kijken naar minimale verliezen en die minimaliseren. De ontwikkelaars van de ASB rekenen erop dat er nu in vergelijking met de jaren '00 veel meer technische en wetenschappelijke mogelijkheden zijn om zo'n systeem te bouwen en aan te tunen dat de nutriënten goed gebruikt worden.

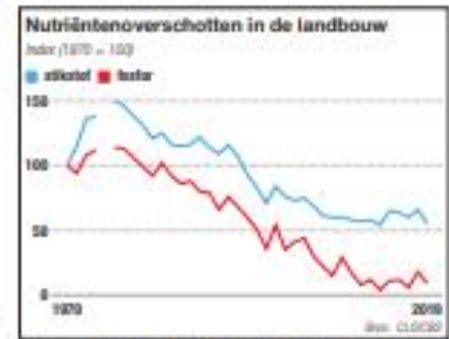
Snel

Het moet gezegd, in dit stadium is het nog geen heel concreet uitgewerkt systeem, beaamt Wim de Hoop van het Kennis Centrum voor Groene Groei, samen met oud-WUR-man Herre Bartelma een van de aanjagers van de ASB. Maar het kan snel gaan. Hij ziet in de nu veel positievere houding van het ministerie van LNV een belangrijke kentering. 'Daar gaat het nu ook over doelvoorschriften in plaats van middelvoorschriften. Die gedachte vindt steeds meer ingang.' Volgens De Hoop combineert de ASB een beter verdienmodel met duurzaamheid. 'Ik heb het daarom liever over 'circulaire landbouweconomie' dan over kringlooplandbouw.'

Volgens Rabbinge is het mogelijk de ASB binnen een paar maanden uit te rollen, zo hij onlangs in een we-

betrekkelijk eenvoudig. Dat bureau in Assen kan je zo weer optuigen, het kan in een half jaar.' Volgens hem is de bereidheid om ernst te werken sterk gegroeid en zijn er nu veel meer mogelijkheden dan 20 jaar geleden om het te bouwen. 'We kunnen bijvoorbeeld met drones, we kunnen tot op de vierkante meter nauwkeurig werken.'

Ook Rabbinge verwijst naar Minus. 'Niet voorschriften wat te doen, maar boeren uitdagen om met dit systeem te werken. Dat werkte toen goed. De emissie is toen 70% gedaald. Totdat begin deze eeuw forfaitaire systemen Minus fraudegevoelig maakten, en Minus uiteindelijk is vervangen door een systeem met gebruiksnormen.' Leg verantwoordelijkheid bij de boer, stelt ook Rabbinge.

Na een snelle daling tot begin jaren '00 stagneerde de afname van het stikstofoverschot. Die omkeer valt ongeveer

Staghouwer positief over ruw-eiwitgehalte in melkveerantsoen

Redactie

Mariska Vermaas

parlementair verslaggever

Landbouwminister Henk Staghouwer reageert positief op de eerste uitkomsten van het ruw-eiwitgehalte in het voer van melkkoeien in 2022.

In de **CBS-kwartaalmonitor voor stikstof- en fosfaatuitstoot** wordt voortaan ook het ruw-eiwitgehalte van het rantsoen voor melkvee berekend. Verlaging van dit gehalte leidt tot een lagere stikstofuitstoot. De voermaatregel is een van de **managementmaatregelen** die in het kader van het stikstofbeleid worden genomen.